

Piratenpartij Nederland
Wolvenplein 2
3512 CJ Utrecht

Piratenpartij

voor een vrije informatiesamenleving

www.piratenpartij.nl
info@piratenpartij.nl

Aan: Overheid.nl
Website internetconsultatie.nl

Afzender: Piratenpartij Nederland, Wolvenplein 2, 3512 CJ Utrecht

Datum | 24 januari 2020
Betreft | Reactie Consultatie Wet Burgerforum

Beste Overheid,

Het wetsvoorstel Burgerforum bevat twee voorstellen die niets met elkaar van doen hebben. Door ook het voorstel t.a.v. ondersteuningsverklaringen en waarborgsom in dit wetsvoorstel op te nemen en het geheel het burgerforumvoorstel te noemen, wordt het publiek en misschien ook de Kamer misleid.

De voorstellen van het burgerforum zouden kunnen bijdragen aan meer betrokkenheid van de burger bij de Tweede Kamerleden en omgekeerd. Dat hangt er vanaf hoe daar in de praktijk mee omgegaan zal worden. Hoe het in de praktijk uitwerkt, zal dan ook gemonitord moeten worden.

Over het tegengaan van 'versplintering' door het moeilijker te maken voor nieuwkomers om van hun passieve kiesrecht gebruik te maken:

Versplintering is geen juridisch probleem. Het is een praktisch probleem dat wordt ervaren door lobbyisten en leiders van partijen met regeerambities. Lobbyisten kunnen niet meer volstaan met achterkamergesprekken met de grootste partijen, maar moeten hun aandacht verdelen. Dat wetgeving niet op grote steun in de Kamer en de samenleving kan rekenen, los je niet op door politiek andersdenkenden te ontmoedigen om zich verkiesbaar te stellen. Versplintering is ook juist wat de schrijver van de grondwet in gedachte had toen hij stelde dat ieder Kamerlid zijn taak uitoefent zonder last of ruggespraak.

Het verzamelen van handtekeningen in de verschillende kieskringen is onder de huidige wetgeving al een ernstig probleem voor nieuwe en dus over het algemeen kleinere partijen. Vooral door de verplichting om persoonlijk naar het gemeentehuis te gaan. In veel steden en dorpen wonen veel inwoners ver van het gemeentehuis. Als je dan niet over eigen vervoer beschikt, kan het zetten van een handtekening makkelijk drie uren of langer kosten. In tijden van corona wordt het allemaal nog moeilijker, alleen maar de termijn verlengen is niet de oplossing, omdat burgers niet meer naar het gemeentehuis kunnen/willen reizen. Daarnaast neemt de hele organisatie en coördinatie van het verzamelen van de ondersteuningsverklaringen veel tijd en energie, die in die paar weken voorafgaand aan de verkiezingen niet aan de campagne kunnen worden besteed. De waarborgsom van € 11.250 die nu betaald moet worden, wordt onttrokken aan de campagnekas, zodat nieuwe partijen ook zo worden gehinderd in het voeren van een effectieve campagne.

De huidige regeling met 580 handtekeningen en die waarborgsom maakt effectief onderscheid tussen leden van verschillende partijen. Afhankelijk van welke politieke partij je lid bent, is het moeilijker of makkelijker om jezelf kandidaat te stellen voor de Tweede Kamer en andere organen. Deze wet is in zijn uitvoering dus in strijd met artikel 1 van de grondwet. De artikelen H4 lid 8, H12 lid 2, H13 lid 2 en H14 lid 2 dienen dan ook uit de huidige wet geschrapt te worden.

Het voorstel van de minister neemt echter de tegenovergestelde richting. Het enige positieve is dat de kieskringen worden opgeheven, wat goed is voor partijen die een lokale aanhang hebben. Maar het aantal benodigde handtekeningen wordt bijna vertienvoudigd en de waarborgsom bijna verdubbeld. Dat gaat enorme consequenties hebben voor de mogelijkheid om je verkiesbaar te stellen voor een partij die nog geen zetel heeft. In 2017 deden er meer dan 15 partijen mee die op dat moment niet in de Kamer zaten. Dat betekent dat er meer dan 75.000 Nederlanders naar hun gemeentehuis hadden gemoeten in een tijdsbestek van twee weken om hun handtekening te zetten. Dat is alleen al logistiek een nachtmerrie. De eis dat iemand maar voor één partij mag tekenen, leidt tot onderlinge concurrentie om de schaarse burger met een democratisch hart. Onderbouwing ontbreekt waarom het noodzakelijk zou zijn om persoonlijk naar het gemeentehuis te gaan, terwijl voor bijna alle andere handelingen DigiD volstaat.

De bijna verdubbeling van de waarborgsom leidt er toe dat het voor minder-draagkrachtigen nog lastiger wordt om de politiek in te gaan. Financiële belemmeringen mogen geen rol spelen bij het actief worden binnen de democratie, waarborgsommen dienen volledig te worden afgeschaft. Zelfs als een kleine partij het bedrag kan opbrengen, is het een significant bedrag dat niet aan de campagne kan worden uitgegeven. Ook in dat opzicht is het een ondemocratische maatregel om de bestaande partijen te bevoordelen door een nog grotere greep te doen in de kas van nieuwkomers. Om de kwaliteit van het bestuur van het land te verbeteren, ligt het niet voor de hand om de "versplintering tegen te gaan" met maatregelen die rechten van burgers schenden. Beter is het om de praktische en financiële drempels om je verkiesbaar te stellen af te schaffen, de kiesdeler als kiesdrempel af te schaffen (schrappen artikel P7 lid 2) en juist het aantal zetels uit te breiden. Dit bevordert specialisatie van Kamerleden en het verlicht de vergaderdruk van individuele leden. Bovendien worden minderheden op deze manier beter gerepresenteerd. Dit alles zal de controlefunctie en volksvertegenwoordigende rol van de Tweede Kamer enorm ten goede komen. Daarnaast dient het budget voor fractieondersteuning flink verhoogd te worden.

Dat het de minister niet te doen is om te voorkomen dat partijen zonder serieuze aanhang toch op de lijst komen, blijkt uit de memorie van toelichting. Daarin schrijft de minister dat ze kiest voor 5000 handtekeningen en niet voor de door de staatscommissie parlementair stelsel geadviseerde 1200, want: "Een verhoging tot een aantal van 1.200 ondersteuningsverklaringen acht het kabinet niet betekenisvol genoeg als antwoord op het vraagstuk van de versplintering." Inperken van het passieve kiesrecht van concurrerende partijen is dus het doel van de minister met deze voorgestelde wetswijziging. Dat blijkt ook uit het niet willen veranderen van de tijdrovende handtekeningenprocedure in bijv. een online versie; dat ook een partij die al meerdere keren handtekeningen heeft ingeleverd en dus een aantoonbare basis in de samenleving heeft, toch elke keer opnieuw moet inleveren; en dat bijv. niet het aantal leden van de partij een factor is. Er zijn vele manieren om een eventueel legitieme zorg over een voldoende basis in de samenleving weg te nemen, zonder je toevlucht te hoeven nemen tot een paardenmiddel als het inperken van democratische rechten.

Samenvattend:

De voorgestelde vertienvoudiging van het aantal handtekeningen en bijna verdubbeling van de waarborgsom zal het in de praktijk voor vrijwel elke nieuwe politieke stroming onmogelijk maken om deel te nemen aan het democratisch proces. De huidige wet is, zeker in tijden van corona, al een enorm obstakel. Persoonlijk naar het gemeentehuis gaan, terwijl voor vrijwel alle andere handelingen online oplossingen voorhanden zijn, is niet van deze tijd. De huidige wet moet juist zodanig worden aangepast dat jezelf kandidaat stellen voor een vertegenwoordigende functie vereenvoudigd wordt. De huidige wet maakt onderscheid tussen personen op grond van hun politieke voorkeur. Dat onderscheid dient te worden opgeheven. Verdere bevoordeling van zittende partijen maakt het onrecht alleen maar groter.

Vriendelijke groet,

*Sjoerd de Boer
Bestuursvoorzitter Piratenpartij Nederland*

